

DEGOLLATS

escrúpol a explicar *Adaç* (*Das*), com 'el poble del port', puix que era el camí de trànsit més important de tot el sector des de la collada de Toses fins al Pendís i el Cadí. Probablement amb l'element sufixal ibero-bascoïde que hem definit (o potser amb la postposició basca *-atze* 'darrere de', com vaig suggerir en *E.T.C.* I, 86).

Ens donen confiança en aquesta explicació aquells nombrosos paral·lels, formant sèries de noms, relacionats en tots sentits.

Cert que hi ha encara d'altres semblances seductores, però són individuals. *Adazius* fou el nom d'un abat del monestir cluniacense de Lezat, en l'any 944 (Abadal, *Eixalada*, p. 86), que com a NP seria fàcil d'explicar: podria ser derivat del nom del riu *ATAX*, ¹⁵ *-ÀCIS* (cat. *Aude*), en el Capcir i l'Aude (no lluny de Lezat i no gaire de *Das*), tal com es va formar *Atacinius* partint d'aquest nom de riu; també es pot unir a *Atatius*, NP romà (Schulze) i Skok (150); esmenant-ho en **Atacius* se'n deduiria un *Ataciaco vico* de monedes ²⁰ merovingies, i *Dassargues*, dept. Gard (1099, vila *Atatianica*).

En rigor també podríem pendre això com etim. de *Das*. Però és més fàcil que hi hagi coincidència, essent noms individuals; i, al capdavant, essent Lezat ²⁵ dret al Nord de *Das* i a uns 80 k. també podria ser aquell abat el qui prengué nom del nostre *Adaç* i no viceversa. Per raons semblants, i encara més, desestimarem la semblança amb *Attàs* NL antic en el dept. del Gers (d'on un cognom *Dattas*), Polge (*Rev. Int.* ³⁰ *d'Onom.* XVIII, 251). Netament inconnex *Adast* (NP prop d'Argelès-Gazost), majorment si el relacionem amb *Azasp* dels BPyrr., per als quals, veg. les meves notes en *Btr.z.Nfg.* 1973, pp. 205 i 212, 239.

Davi, Daviu, Coll ~, V. Vi, Coll de ~
Defla i Delfà, Bini-, V. vol. I, 125
Dedeu, V. Déu (Can ~)
-Dedia, V. Torrededia

DEGOLLATS

Singular com a NL perquè no es veu una aplicació fàcil, en toponímia, de la idea de homes (o animals) ⁴⁵ decapitats. No obstant es repeteix com a denominació de llocs ben coneguts i d'alguna importància. En particular resta avui dominant *La Serra de Degollats*, gran i antic mas a la carena del Lluçanès (oït *l. s. dè dagulàts* en excursions allí mateix 1929, 1931 ss.). És ⁵⁰ poc al Nord de la vila de Prats de Lluçanès, a la partió entre aquest municipi i el de Merlès; i prop d'un altre mas semblant, dit *La Serra de la Cavalleria*, separats entre ells per una collada; aquest prové de *cavalleria* 'propietat o alou d'un cavaller'. El que interessa el trobem ja en arcaics documents del S. X.

976: «Kastrum *Merlès* --- affr. Or. in flumine *Azesto* [nom pre-romà del riu *Merlès*] --- de Or. in collo de *Decollatos* et de Occiduo in flumine *Azest*» (*Dipl. Cat. Vic.*, p. 363, § 434). Aquí es tracta només de la

collada; també en un de 997: «valle *Merles*, afr. Or. in ipso collo de *Golados* et --- *Gamiçanos* --- et descendit in flumen *Adesto*» (*MarcaH.*, col. 952.16, 121) [on reconeixem *Gamissans* vell mas del te. de Merlès *VILLA GAMIZANS* NP germànic]. En fi en un altre de 979 ja figura com nom del mas o villa: «in apendicio de castro *Merles* in term. de villa vocitata *Decollatus*» (*Dipl. Cat. Vic.*, 383, § 958).

Llegint aquests documents, ja es veu el que va passar: ¹⁰ *JUGUM* (o *COLLEM*) DE *COLLATIS* 'el cim de les collades' quedaria soldat en ometre-s'hi el mot 'coll' i passar a designar el mas que s'hi trobava, i confontent-se llavors amb el part. de *DECOLLARE* 'degollar', s'hi sonoritzà la -c-.

Hi ha un homònim, també a Osona, però a l'altra banda del Ter, prop de 30 k. a l'Est: la Casa de *Degollats* a 0h50 de Vidrà, en el camí de St. Pere de Torelló (*CATorras, Pir. Cat.* IV, 122): com que és en un replanet entre abruptes caients i el camí comença allí en forta baixada, també deu venir *MANSUS DE COLLATIS*; per més que hi hagi una font que fa pensar En Torras en *degotalls*, no pot venir d'això: massa violenta seria tal metàtesi en posició tònica.

DÈGONS

Coltia o zona de conreus del terme d'Ainet de Besan (Pallars Sobirà) (XXI, 178).

³⁵ *ETIM.* Sembla derivat d'un NP d'origen germànic. Aebischer (*Onomastique Catalane*, p. 21) recull un NP *Dacho* a. 957 (que prové del nom germànic *Dago, Dacco*, cf. Förstemann, 331), veg. supra l'art. *Dacs*. Però com que així no s'explicaria la *e*, és més satisfactori partir del NP *(EN)NÈCONS amb dissimilació *n-n* > *d-n*. És el genitiu del ben conegut NP que ha donat el cat. *Ènec* i cast. *Iñigo* que ja trobem en les formes *ENNEGA* a. 940, *ENNEGO* a. 949, *ENEG* a. 1045 que Förstemann i altres creuen provinents del germ. *ANNICO* ⁴⁰ (Först., c. 99). Per a l'accentuació de tal tipus retrògrad en NPP germànics, veg. les raons i exemples que addueix En Coromines en *E.T.C.* II, 252-4 i tot el treball de pp. 240 ss. J. F. C.

DEIA

Poble mallorquí de la costa de Tramuntana, entre Sóller i Valldemossa (mapa Masc. 8I1).

PRON. MOD.: *deia*, oït a Sóller (1953), a Deià i pobles circumdants (1965). Gentilici: *deianencs* (Sóller, XII, 110).

MENCIONS ANT. Ja consta poc després de la Conquesta (Cuadrado). I després, sovint en forma llatinitzada; p. ex., l'a. 1497: *Deyà* --- *Dayà*, en català; i en context llatí «loci de *Deyano* --- *Dayano* --- *Dayà* --- *Dayà* --- *Dayanç* --- *Dayano* ---» (*BSAL* III, 71a,b). Llegim en l'obra del seu fill adoptiu, l'arxiduc Ll. Salvador: «Jo he conegut gent (dones) que havia estat batiada a Miramar: eren de *Can Deià*, de *Deià*, i en-